

CHÍNH SÁCH, PHÁP LUẬT CỦA ĐẢNG VÀ NHÀ NƯỚC VỀ CÔNG TÁC TÔN GIÁO

LUYỆN THỊ HỒNG HẠNH* -
VŨ THỊ THÙY**

Những năm qua, Đảng và Nhà nước ta luôn quan tâm đến công tác tôn giáo với việc đề ra nhiều chủ trương, chính sách liên quan đến công tác này. Định hướng nhất quán của Đảng, Nhà nước ta là hoạt động tôn giáo và công tác tôn giáo phải nhằm tăng cường đoàn kết đồng bào các tôn giáo trong khối đại đoàn kết toàn dân tộc, phát huy sức mạnh tổng hợp của toàn dân tộc, thực hiện thắng lợi sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc, vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh.

Từ khóa: Chính sách tôn giáo; công tác tôn giáo; chủ trương; chính sách; dân giàu, nước mạnh.

The Communist Party of Viet Nam and the State have always paid attention to the religious work through issuing many related guidelines and policies. The Party and State have maintained a consistent viewpoint that religious activities and work must strengthen the unity of people of all religions in the great national unity bloc, bringing into play the synergy of the whole nation, successfully realize the cause of the national industrialization and modernization, build and defend the country for the goal of wealthy people, a strong nation, an equitable, democratic and civilized society.

Keywords: Religion policy; religious work; guideline; policy; wealthy people, a strong nation.

NGÀY NHẬN: 10/8/2022

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 20/9/2022

NGÀY DUYỆT: 17/10/2022

1. Chủ trương, chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước về công tác tôn giáo

Những năm qua, Đảng và Nhà nước ta luôn quan tâm đến công tác tôn giáo (CTTG), trong đó, nổi bật nhất là Nghị quyết số 25-NQ/TW ngày 12/3/2003 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa IX) về CTTG nhằm đáp ứng đòi hỏi của thực tiễn. Trong đó, Đảng ta xác định: hoạt động tôn giáo và CTTG phải nhằm tăng cường đoàn kết đồng bào các tôn giáo trong khối đại đoàn kết toàn dân tộc, phát huy sức mạnh tổng hợp

của toàn dân tộc, thực hiện thắng lợi sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc, vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh.

Từ quan điểm, chủ trương nhất quán của Đảng, Nhà nước đã thể chế hóa bằng các

* TS, Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Hưng Yên

** ThS, Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Hưng Yên

văn bản về tín ngưỡng, tôn giáo (TNTG), như: *Pháp lệnh TNTG* năm 2004 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội, Nghị định số 22/2005/NĐ-CP ngày 01/3/2005 của Chính phủ hướng dẫn thi hành một số điều của *Pháp lệnh TNTG*. Nghị định số 92/2012/NĐ-CP ngày 08/11/2012 của Chính phủ quy định chi tiết và biện pháp thi hành *Pháp lệnh TNTG*... Đặc biệt, Điều 24 *Hiến pháp* năm 2013 khẳng định: “Mọi người có quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo, theo hoặc không theo một tôn giáo nào. Các tôn giáo bình đẳng trước pháp luật. Nhà nước tôn trọng và bảo hộ quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo. Không ai được xâm phạm quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo hoặc lợi dụng tự do tín ngưỡng, tôn giáo để vi phạm pháp luật”.

Bên cạnh đó, tại Điều 6 *Luật TNTG* năm 2016 được thông qua tại kỳ họp thứ 2 Quốc hội khóa XIV, có hiệu lực từ ngày 01/01/2018 cũng quy định rõ quyền tự do TNTG, như: mọi người có quyền tự do TNTG, theo hoặc không theo một tôn giáo nào; mỗi người có quyền bày tỏ niềm tin TNTG; thực hành lễ nghi TNTG; tham gia lễ hội; học tập và thực hành giáo lý, giáo luật tôn giáo; mỗi người có quyền vào tu tại cơ sở tôn giáo, học tại cơ sở đào tạo tôn giáo, lớp bồi dưỡng của tổ chức tôn giáo. Người chưa thành niên khi vào tu tại cơ sở tôn giáo, học tại cơ sở đào tạo tôn giáo phải được cha, mẹ hoặc người giám hộ đồng ý; chức sắc, chức việc, nhà tu hành có quyền thực hiện lễ nghi tôn giáo, giảng đạo, truyền đạo tại cơ sở tôn giáo hoặc địa điểm hợp pháp khác...

Các hành vi bị nghiêm cấm liên quan đến hoạt động tôn giáo được quy định rõ như: phân biệt đối xử, kỳ thị vì lý do TNTG; ép buộc, mua chuộc hoặc cản trở người khác theo hoặc không theo TNTG; xúc phạm TNTG; lợi dụng hoạt động tín ngưỡng, hoạt động tôn giáo để trục lợi; một số hoạt động tín ngưỡng, hoạt động tôn giáo xâm phạm

quốc phòng, an ninh, chủ quyền quốc gia, trật tự, an toàn xã hội, môi trường, xâm hại đạo đức xã hội; xâm phạm thân thể, sức khỏe, tính mạng, tài sản; xúc phạm danh dự, nhân phẩm của người khác; cản trở việc thực hiện quyền và nghĩa vụ công dân; chia rẽ dân tộc; chia rẽ tôn giáo; chia rẽ người theo TNTG với người không theo TNTG, giữa những người theo các TNTG khác nhau.

Bên cạnh đó, còn có Chỉ thị số 18-CT/TW ngày 10/01/2018 của Bộ Chính trị về tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 25-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa IX) về CTTG trong tình hình mới; Quyết định số 219/QĐ-TTg ngày 21/02/2019 của Thủ tướng Chính phủ về phê duyệt Đề án hỗ trợ thông tin, tuyên truyền về dân tộc, tôn giáo.

Văn kiện Đại hội XIII của Đảng xác định: nghiêm trị mọi âm mưu, hành động chia rẽ, phá hoại khối đại đoàn kết toàn dân tộc, cản trở sự phát triển của đất nước. Tất cả những chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước thể hiện sự đồng bộ, nhất quán trong CTTG, tạo nền tảng cơ sở pháp lý vững chắc trong việc thực hiện các quy định quản lý về tôn giáo, giúp cho công tác này ngày càng bài bản, nhận được sự đồng tình ủng hộ của người dân. Đại đa số các chức sắc tôn giáo yên tâm làm việc đạo, có tinh thần dân tộc, đồng tình với đường hướng “tốt đời, đẹp đạo”, có sự điều chỉnh theo hướng tích nghi, hợp tác với chính quyền để tăng cường truyền giáo.

2. Công tác quản lý nhà nước về tôn giáo

Việt Nam là một quốc gia thống nhất, đa dân tộc, đa TNTG. Đảng và Nhà nước Việt Nam luôn khẳng định vấn đề tôn giáo, dân tộc và công tác tôn giáo là vấn đề chiến lược có tầm quan trọng đặc biệt; phát huy truyền thống và sức mạnh của khối đại đoàn kết toàn dân tộc là một bảo đảm quan trọng cho thắng lợi của sự nghiệp cách mạng của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân.

Thời gian qua, các cấp ủy, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội ngày càng chú trọng CTTG trong việc củng cố, phát huy sức mạnh đại đoàn kết dân tộc, phát triển kinh tế - xã hội, bảo đảm an ninh, quốc phòng; đẩy mạnh công tác tuyên truyền, vận động, quan tâm giải quyết các vấn đề cụ thể liên quan đến CTTG cũng như tâm tư, nguyện vọng chính đáng, hợp pháp của chức sắc, tín đồ các tôn giáo; củng cố hệ thống chính trị, xây dựng đội ngũ “nòng cốt” trong vùng có đông đồng bào tôn giáo, qua đó, góp phần tăng cường đồng thuận trong xã hội.

Ở những địa phương có đông tín đồ tôn giáo, CTTG được chú trọng tổng kết, đánh giá thường xuyên. Nhờ đó, các tổ chức tôn giáo và tín đồ tích cực tham gia các cuộc vận động, phong trào thi đua yêu nước, hoạt động nhân đạo, từ thiện, xóa đói, giảm nghèo, giúp đỡ người khó khăn trong cuộc sống, đóng góp tích cực vào phát triển kinh tế - xã hội, an ninh - quốc phòng.

Bên cạnh đó, công tác quản lý nhà nước về tôn giáo được tăng cường, từng bước hoàn thiện hệ thống pháp luật; các vấn đề phức tạp liên quan đến tôn giáo được quan tâm chỉ đạo giải quyết, những bức xúc trong sinh hoạt tôn giáo giảm dần, quyền tự do TNTG được bảo đảm. Công tác củng cố, kiện toàn bộ máy tổ chức, đội ngũ cán bộ làm CTTG bước đầu đáp ứng được yêu cầu, nhiệm vụ được giao. Ban Chỉ đạo CTTG các cấp được quan tâm củng cố, kiện toàn. Công tác vận động quần chúng tôn giáo được chú trọng, tiếp tục được thực hiện với nội dung cốt lõi của CTTG là công tác vận động quần chúng, từ đó đã xuất hiện nhiều mô hình, điển hình trong công tác vận động chức sắc, tín đồ, tổ chức tôn giáo; các nguồn lực của tôn giáo được phát huy trong việc tham gia giải quyết một số vấn đề xã hội.

Công tác đối ngoại tôn giáo đạt kết quả quan trọng, góp phần để các tổ chức quốc

tế, các nước hiểu rõ hơn về chính sách tôn giáo của Đảng, Nhà nước ta. Hoạt động đối ngoại tôn giáo của các tổ chức tôn giáo ở Việt Nam không chỉ thực hiện theo quy định của *Luật TNTG*, mà còn được tạo điều kiện thuận lợi để các tổ chức tôn giáo nâng cao vai trò, vị thế trong hoạt động quốc tế, cũng như tạo điều kiện để các tổ chức nước ngoài có dịp tiếp cận với thực tế ở các vùng miền của Việt Nam, góp phần vào công tác bảo đảm quyền tự do TNTG của cá nhân, tổ chức tôn giáo. Đồng thời, góp phần cải thiện hình ảnh của Việt Nam đối với cộng đồng quốc tế, tạo môi trường thuận lợi để thu hút đầu tư, hợp tác với nước ngoài.

Nhờ làm tốt công tác phổ biến và tuyên truyền chủ trương của Đảng, pháp luật của Nhà nước về tôn giáo trong đội ngũ cán bộ các cấp, trong Nhân dân và chức sắc, nhà tu hành, tín đồ các tôn giáo, các tầng lớp Nhân dân hiểu biết đầy đủ hơn về chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về tôn giáo... Qua đó, góp phần đấu tranh đẩy lùi các âm mưu, thủ đoạn lợi dụng tôn giáo của các thế lực thù địch trong và ngoài nước nhằm chống phá Đảng, Nhà nước. Đồng thời, cũng đã tạo sự chuyển biến tích cực về nhận thức của các cấp ủy, tổ chức đảng, đội ngũ cán bộ trong hệ thống chính trị đối với tôn giáo và CTTG, từ tư duy đáp ứng nhu cầu tôn giáo của một bộ phận Nhân dân chuyển sang việc bảo đảm quyền tự do TNTG của mọi người; tâm lý định kiến, sự phân biệt giữa tín đồ tôn giáo với người không theo tôn giáo giảm dần, quan tâm việc phát huy những giá trị văn hóa, đạo đức tôn giáo tốt đẹp trong đời sống xã hội; thực hiện nhất quán chính sách tôn trọng và bảo đảm quyền tự do tôn giáo...

Tuy đã đạt được nhiều kết quả tích cực, song vẫn còn nhiều hạn chế, tồn tại trong việc thực hiện CTTG. Theo đó, trong công tác quản lý nhà nước, có nơi còn chủ quan,

buông lỏng quản lý, tạo cơ cho các thế lực xấu, thù địch lợi dụng xuyên tạc, chống phá. Hệ thống chính trị cơ sở, nhất là ở vùng đồng bào dân tộc thiểu số chưa được quan tâm củng cố vững chắc, vai trò lãnh đạo, quản lý mờ nhạt; đội ngũ cán bộ làm công tác tôn giáo hoạt động chưa hiệu quả. Mô hình tổ chức bộ máy quản lý nhà nước về tôn giáo còn bộc lộ một số bất cập, chưa phù hợp với tình hình thực tế, dẫn đến một số vụ việc kéo dài, chậm được giải quyết, ảnh hưởng tới an ninh, trật tự xã hội.

Một số cấp ủy, chính quyền, nhất là ở cơ sở còn hạn chế, chưa sâu sắc, còn nhận thức khác nhau trong xử lý một số vấn đề cụ thể. Hoạt động của Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội ở vùng đồng bào có đạo chưa được đổi mới; tỷ lệ tập hợp, thu hút đoàn viên, hội viên còn thấp, chưa hiệu quả... Tại một số nơi, có tình trạng khiếu kiện để xin lại, đòi lại đất, cơ sở thờ tự có liên quan đến tôn giáo đã giao cho Nhà nước quản lý; tình trạng lấn chiếm, hiến tặng, chuyển nhượng đất, thuyền chuyển, bổ nhiệm chức sắc tôn giáo, chia tách tổ chức; xây, sửa cơ sở thờ tự, đặt các biểu tượng tôn giáo và hoạt động tôn giáo ngoài khuôn viên cơ sở thờ tự trái pháp luật...

Bên cạnh đó, hàng trăm hiện tượng tôn giáo mới và một số tổ chức, hệ phái tôn giáo chưa được cấp đăng ký hoạt động hoặc công nhận, trong đó có một số tổ chức trong và ngoài nước hoạt động chính trị, lợi dụng lòng tin của Nhân dân để trục lợi, hoạt động chống phá Đảng, Nhà nước, vi phạm pháp luật. Các thế lực phản động bên ngoài cũng không ngừng gia tăng hoạt động bảo trợ cho hoạt động truyền đạo trái phép ở Tây Bắc, Tây Nguyên và một số địa phương khác, cùng với sự xuất hiện các “đạo lạ”, tà đạo làm cho nhiều nơi mất ổn định xã hội, ảnh hưởng đến cuộc sống, lao động của Nhân dân, điển hình là vụ thành viên giáo phái

chưa cao, như việc thành viên giáo phái truyền giáo Phục Hưng làm bùng phát chuỗi lây nhiễm Covid-19 tại TP. Hồ Chí Minh...¹.

3. Một số kiến nghị

Thứ nhất, bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng trong CTTG, quán triệt và nhận thức sâu sắc quan điểm, chủ trương của Đảng, pháp luật của Nhà nước về CTTG trong hệ thống chính trị, đặc biệt là người đứng đầu cấp ủy, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội và đội ngũ cán bộ làm công tác tôn giáo. Tăng cường công tác phối hợp để nâng cao hiệu quả công tác vận động và quản lý nhà nước về TNTG.

Thứ hai, đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức, trách nhiệm của hệ thống chính trị, nhất là đối với cấp ủy, đội ngũ cán bộ, đảng viên các cấp về vị trí, nhiệm vụ công tác dân tộc, CTTG trong tình hình mới. Coi trọng và đổi mới công tác tuyên truyền, vận động, nâng cao nhận thức về chính sách, pháp luật của Nhà nước cho chức sắc, chức việc, tín đồ các tôn giáo, đặc biệt là công tác vận động chức sắc, người có uy tín trong các tôn giáo. Việc tuyên truyền đối ngoại về dân tộc, tôn giáo phải đạt được mục tiêu là giúp cho cộng đồng thế giới hiểu rõ chính sách dân tộc, chính sách tôn trọng tự do TNTG của Đảng và Nhà nước thực tế tình hình cuộc sống lao động, sản xuất, sinh hoạt TNTG ở Việt Nam. Bên cạnh đó, tiếp tục đẩy mạnh tuyên truyền chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về TNTG, dân tộc; kế hoạch, hướng dẫn và chương trình hành động của các cấp, các ngành trong triển khai thực hiện chủ trương, chính sách TNTG, dân tộc. Chẳng hạn, như: giữ gìn và phát huy truyền thống thờ cúng tổ tiên, tôn vinh và nhớ ơn những người có công với cách mạng, với Tổ quốc.

Thứ ba, tôn trọng và bảo đảm quyền tự do TNTG của Nhân dân, tạo điều kiện thuận

lợi cho các tôn giáo hoạt động; phát huy các yếu tố nhân văn, các giá trị văn hóa, đạo đức tốt đẹp của tôn giáo, đoàn kết đồng bào các tôn giáo và không theo tôn giáo trong khối đại đoàn kết toàn dân; quan tâm giải quyết nhu cầu, nguyện vọng chính đáng của đồng bào có đạo theo quy định pháp luật. Chú trọng việc thực hiện tốt Quy chế dân chủ ở cơ sở gắn với việc đổi mới phương thức công tác vận động đồng bào tín đồ tôn giáo phù hợp với đặc điểm của từng địa phương.

Thứ tư, quan tâm phát triển kinh tế - xã hội, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của Nhân dân, trong đó có đồng bào tôn giáo. Rà soát, kịp thời bổ sung những chính sách đầu tư phù hợp đối với vùng đồng bào dân tộc thiểu số, đồng bào các tôn giáo; tổ chức thực hiện đồng bộ, chặt chẽ từ trung ương đến cơ sở, bảo đảm các loại vốn đầu tư thực sự có hiệu quả, tạo điều kiện để đồng bào phấn đấu vươn lên thoát nghèo một cách bền vững, hòa nhập với tiến trình phát triển và hội nhập của đất nước.

Thứ năm, xây dựng, củng cố tổ chức bộ máy làm CTTG, quan tâm đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ, công chức làm CTTG có trình độ lý luận chính trị, nghiệp vụ, chuyên môn, có kỹ năng vận động quần chúng, nắm vững pháp luật. Chú trọng công tác phát triển đảng viên là người có tôn giáo, xây dựng đội ngũ trong vùng có đông đồng bào tôn giáo làm nòng cốt trong công tác vận động quần chúng tôn giáo. Biểu dương, nhân rộng bài học kinh nghiệm, cách làm hay của các địa phương, cơ quan, đơn vị trong triển khai thực hiện công tác dân tộc, tôn giáo...

Thứ sáu, kiên quyết đấu tranh với các hành vi lợi dụng vấn đề dân tộc, vấn đề tôn giáo để chống phá cách mạng, vi phạm chính sách, pháp luật của Nhà nước. Chủ động phát hiện, ngăn chặn có hiệu quả mọi

âm mưu, thủ đoạn lợi dụng vấn đề dân tộc, tôn giáo để phá hoại sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội của Nhân dân ta. Đấu tranh, phê phán những biểu hiện vi phạm chủ trương, chính sách, pháp luật về dân tộc, tôn giáo, như: hoạt động dân tộc, tôn giáo trái pháp luật, hủ tục lạc hậu, mê tín dị đoan, đi ngược lại lợi ích quốc gia, dân tộc, gây ảnh hưởng xấu đối với xã hội.

Đấu tranh, phản bác thông tin, quan điểm sai trái của các thế lực thù địch lợi dụng việc xử lý hoạt động dân tộc, tôn giáo vi phạm pháp luật để kích động quần chúng; vu cáo, xuyên tạc Việt Nam vi phạm dân chủ, nhân quyền; bóp méo sự thật về tình hình dân chủ, bình đẳng dân tộc, tự do TNTG ở Việt Nam... □

Chú thích:

1. Phát hiện chuỗi lây nhiễm Covid-19 tại giáo phái truyền giáo Phục Hưng. <https://cand.com.vn>, ngày 27/5/2021.

Tài liệu tham khảo:

1. Chỉ thị số 18-CT/TW ngày 10/01/2018 của Bộ Chính trị về tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 25-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa IX) về công tác tôn giáo trong tình hình mới.

2. Kế hoạch số 04-KH/BTGTW ngày 22/02/2021 của Ban Tuyên giáo Trung ương về triển khai các hoạt động tuyên truyền về dân tộc, tôn giáo năm 2021.

3. Nguyễn Lam. Nhìn lại 15 năm thực hiện Nghị quyết số 25-NQ/TW về công tác tôn giáo. Tạp chí Dân vận số 9/2017.

4. Luật Tín ngưỡng, tôn giáo năm 2016.

5. Nghị định số 92/2012/NĐ-CP ngày 08/11/2012 của Chính phủ quy định chi tiết và biện pháp thi hành Luật Tín ngưỡng, tôn giáo.

6. Nghị quyết số 25-NQ/TW ngày 12/3/2003 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa IX) về công tác tôn giáo.

7. Quyết định số 219/QĐ-TTg ngày 21/02/2019 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án hỗ trợ thông tin, tuyên truyền về dân tộc, tôn giáo.